

MITEN YMPÄRISTÖRIKOSTEN TORJUNTASTRATEGIAN JALKAUTTAMINEN ETENEE?

KIS LEILA SUVANTOLA

6.10.2016 YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANHALTIJOIDEN LAMMIN PÄIVÄT

YMPÄRISTÖRIKOSTORJUNNAN TYÖRYHMÄ

- Ympäristöministeri (Grahn-Laasonen) ja sisäministeri (Räsänen) asettivat yhteistyöryhmän
- Toimikausi 20.10.2014 – 31.3.2015
- PJ kansliapäällikkö Pokka (YM), vjp kansliapäällikkö Nerg (SM)
- Jäsenet lainsäädäntöjohtaja Rönn (YM), poliisijohtaja Heikinheimo (SM), edustajat OM / Poliisihallitus / Tulli / Rajavartiolaitos /KRP / VKSV (Itä-Suomen syyttäjänvirasto) / ELYt/ Suomen Kuntaliitto / Elinkeinoelämän keskusliitto / Suomen luonnonsuojeluliitto
- Sihteerit YM Laine-Ylijoki-Laakso / SM Sivula
- Ympäristöministeriön raportteja 16/2015:
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153955>

STRATEGISET LINJAUKSET 2020

1. Kehitetään valtakunnalliselle ja alueelliselle tasolle toimialarajat ylittävä ympäristörikostorjunnan viranomaisyhteistyö
2. Voimistetaan ja sovitetaan yhteen ministeriöiden tulosohtausta ympäristörikosasioissa
3. Suunnitellaan yhteinen ympäristörikoskoulutus ja luodaan koulutuksen järjestämiseen koordinoitu yhteistyö
4. Jalostetaan olemassa olevaa tilasto- ja seurantatietoa ja hyödynnetään sitä ympäristörikosten torjuntatyössä
5. Arvioidaan riittävin väliajoin, että kansallinen lainsäädäntö tukee ympäristörikosten havaitsemista ja selvittämistä
6. Vaikutetaan ennalta ehkäisevästi ympäristörikosten vähentämiseksi valistuksen ja muiden toimien kautta
7. Organisoitaan kansainvälisen ympäristörikollisuuden kehityksen seuranta ja arvioidaan viranomaisten roolia ympäristörikosstrategian ja toimeenpano-ohjelman kokonaisuudessa

TÄYTÄNTÖÖNPANO

- Toimeenpanotyöryhmä (YM, SM, OM, syyttäjälaitos, esitutkinta = poliisi / rajavartiolaitos / tullit, valvontaviranomaiset = ELYt, kuntaliitto)
- Tehtävät:
 - toteuttaa strategiaa ja toimenpideohjelmia 2015-2016
 - Suunnitella toimenpiteet 2017-2020 kaudelle
- Verkkosivut

<http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Ymparistorikokset>

HALLINTOON LIITTYVÄT TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

- Ministeriöiden välinen yhteistyö strategian toteuttamiseksi (1)
 - Toteutuu toimeenpanotyöryhmän kautta
- Ympäristöasiat ministeriöiden toimialan ohjaukseen (4)
- Aluehallinnon ym. uudistusten seuranta ja nykyisen tasoisen ympäristörikostorjunnan säilymisen varmistaminen (5)
- Kansainvälisen ympäristörikollisuuden seurannan laajentaminen ympäristöhallintoon (17)
 - KRP seurannut, selvitetään, onko tarpeen ympäristöhallinnon osallistua kv.Yhteistyöhön KRP:n ohella
- Strategian ja toimenpideohjelman mukaisen viranomaisyhteistyön ja olemassa olevien viranomaisyryhmien (mm. KRP:n seurantatyöryhmä) välisen suhteen arviointi (18)

OLEMASSA OLEVIEN KEINOJEN KÄYTÖN TEHOSTAMISEHDOTUKSET

- Olemassa olevien tietokantojen kartoittaminen ja niiden käytön esteettömyyden varmistaminen (8)
 - Esim. VAHTI, NOTTO, esitutkintaviranomaisen ja verottajan tietokannat
 - Ei edennyt vielä
- Olemassa olevien seuraamusten (erityisesti RV-menettely) käytön yhtenäisyyden selvittäminen (osa toimenpidettä I4)
 - aluetason yhteistyöryhmien tehtäväksi?
 - Ei edennyt vielä

SÄÄDÖSVALMISTELUUN LIITTYVÄT TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

- Toteutetaan ympäristö- ja luonnonsuojelurikossäännösten tarkistaminen (10)
 - törkeä luonnonsuojelurikos ja törkeän ympäristön turmelemisen tunnusmerkistön tarkistaminen toteutunut
- Ympäristönsuojelulainsäädännön, erityisesti ympäristönsuojelulain ja vesilain sekä maa-aineslain ja jätelain rikosasioiden ilmoituskyynnysten yhtenäistämisen ja alentamisen selvittäminen (12)
 - Ei edennyt: mennee seuraavaan kauteen 2017-2020
- Valvontaviranomaisen asianomistaja-aseman selvittäminen eri ympäristörikoksissa (13)
 - YLS 188 § 2: ELY, jos loukattu yleistä etua; puuttuu mm. LSL:stä
 - Ei etene 2016: mennee seuraavaan hallituskauteen
- Hallinnollisten sanktioiden käyttöönottomahdollisuuksien selvittäminen: sekä pienet rikkomukset että oikeushenkilöiden toiminnassa tapahtuneet teot (14)
 - Ei edennyt; ehkä vireille 2017 kun hallinnollisia sanktioita koskeva OM:n yleisselvitys valmistuu

INFORMAATIO-OHJASEHDOTUKSET

- Ministeriöt arvioivat alansa ohjeistuksen ja sen riittävyyden / päivitystarpeen (6)
 - YM laillisuusvalvontaopas
 - Ei vielä muita toimenpiteitä
- Laillisuusvalvontaoppaan ja valvontaoppaan toimivuuden seuranta (11)
 - Seuraavaan kauteen 2017-2020
- Yleisen ympäristörikostietoisuuden lisääminen ja rikosilmoitusten tärkeyden korostaminen (15)
 - Tavoite levittää tietoa esim. alueellisten ryhmien kautta toimijakentälle keinosta ilmoittaa ympäristörikoksista ja korostaa, että vähäisetkään ympäristörikokset eivät ole hyväksyttäviä
 - Ympäristörikokset mediassa lisääntyneesti?
- Toiminnanharjoittajakentän osaamisen vahvistaminen ympäristörikosten ennalta ehkäisemiseksi (16)
 - Tuotetaan toiminnanharjoittajille informaatio-ohjausta (YM, EK)
 - Saatu tieto, että EK on omaehtoisesti tuottanut tietoa ja koulutusta toiminnanharjoittajille

2. PERUSTETAAN ALUETASOLLE VERKOSTOMAISESTI VIRANOMAISYHTEISTYÖN RYHMIÄ

- Tavoite: luonteva keskusteluyhteys valtion ympäristöhallinto ja kuntien tai kuntayhtymien ympäristötoimi vs. esitutkintaviranomaiset ja syyttäjät
- Tarkoitus:
 - tuomioiden ja ympäristörikoksia koskevien päätösten kokoaminen ja tiedottaminen
 - Kouluttaa
 - luoda toimivia yhteistyömalleja
 - tunnistaa alueelle tyypillisiä ympäristörikoksia
 - kerätä tietoa koulutustarpeista
 - syventää asiantuntemusta ajankohtaisista tapauksista.
- 2016 POHAN kirje: muodostettu, toiminta alkaa (aiemmin ainakin 3 alueella olemassa: Itä-Uusimaa, Etelä-Savo, Pirkanmaa): muodollisesti valmista, nyt saatava toimimaan käytännössä

7.YMPÄRISTÖRIKOSKOULUTUKSEN PARANTAMINEN VIRANOMAISYHTEISTYÖHÖN OSALLISTUVILLE

- Tavoite: säännöllisyys, koordinaatio, yhteistyö, saatavuus
 - verkostoitumismahdollisuudet
 - laajentaa tietämystä muiden toimijoiden tehtävistä
 - Koulutus ELY-keskusten, kuntien ja esitutkintaviranomaisten avainhenkilöille, jotka kouluttavat alueellisesti
- Poliisille tehtäväksi järjestää toimialarajat ylittävä ympäristörikoskoulutus, kaikkien toimialojen edustajille, korvaa sektorikohtaisen koulutuksen
- Poliisi perusti 2015 lopussa koulutuskoordinaatio-ryhmän
- 2016 toteutettu 1) ympäristörikosneuvottelupäivä 27.4.2016 2) VKSV:n ympäristörikosten peruskurssi 6.-7.6.2016 syyttäjille, poliisille / tullille / rajavartiolaitoselle ja ympäristöhallinnon edustajille 100 osallistujaa 3) poliisin vakavien ympäristörikosten tutkintakurssi 5.-8.9.2016 (vain poliiseille)
- Ei vielä ”maalissa”, mutta lähtötelineissä

9. YMPÄRISTÖRIKOKSILLA SAATUJEN TALOUDELLISTEN HYÖTYJEN MÄÄRÄN SELVITTÄMINEN JA PALAUTTAMINEN TORJUNTATYÖHÖN

- Tavoite: saada kokonaiskuva ympäristörikoksilla yhteiskunnalle aiheutettavista kustannuksista
 - Vastuutahot YM ja syyttäjälaitos
 - Ei vielä menossa
 - Julkaistu 2016 kaksi toimenpideohjelmasta riippumatonta opinnäytettä